

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО

V–X клас

I. Нормативна основа

- Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) – в частта относно оценяването на резултатите от обучението и организацията на училищното образование.
- Наредба № 11 от 01.09.2016 г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците, включително действащите изменения и допълнения.
- Наредба № 5 от 30.11.2015 г. за общообразователната подготовка – по отношение на държавния образователен стандарт и очакваните резултати от обучението.
- Действащите учебни програми по изобразително изкуство за V, VI, VII, VIII, IX и X клас, публикувани от Министерството на образованието и науката.
- Правилника за дейността на конкретното училище и приетите на училищно ниво правила/критерии за оценяване, доколкото не противоречат на нормативните акт.

II. Обхват и цели на оценяването

Критериите се прилагат при оценяване на знанията, уменията, практическите художествени дейности, визуалната култура, творческото мислене и способността на ученика да анализира и интерпретира произведения на изкуството. Оценяването има за цел да установи степента на постигане на очакваните резултати от учебната програма, а не да оценява личните вкусове или вродени художествени способности.

III. Основни принципи

- обективност, прозрачност и предварително известни критерии;
- съобразяване с възрастта, етапа на обучение и очакваните резултати за съответния клас;
- оценяване на процеса и резултата, а не само на крайния художествен продукт;
- отчитане на индивидуалния напредък при запазване на общите критерии;
- насърчаване на творческата самостоятелност и различните допустими художествени решения;
- недопускане на оценяване според личен художествен вкус на учителя;
- предоставяне на обратна връзка, която посочва постигнатото и конкретната посока за подобрене.

IV. Основни критерии и относителна тежест

№	Критерий	Тежест	Какво се оценява
1	Знания и разбиране	15%	Познаване и

	на художествени понятия		правилно използване на понятия, жанрове, техники, художествени средства, автори/произведения според изученото съдържание.
2	Композиция и визуална организация	15%	Подреждане на формите, баланс, ритъм, акцент, мащаб, пространствена организация и цялостност.
3	Изобразителни умения и техническо изпълнение	20%	Умения за работа с материали и техники; линия, форма, цвят, тон, обем, перспектива и/или дигитални средства според задачата.
4	Творческа интерпретация и оригиналност	15%	Самостоятелна идея, лична интерпретация, уместен избор на изразни средства и способност за творческо решаване на поставения проблем.
5	Съответствие с поставената задача и художествена изразност	15%	Пълнота на решението, яснота на визуалното послание, съответствие с темата и използване на художествени средства за постигане на замисъла.
6	Анализ, аргументация и визуална грамотност	10%	Способност за описание, анализ и интерпретация на собствена и чужда художествена работа; аргументиране на

			избори.
7	Работен процес, самостоятелност и отношение към учебната дейност	10%	Подготовка, последователност, спазване на указания, безопасна и отговорна работа, самостоятелност, завършеност и развитие на идеята.

Забележка: Тежестите са препоръчителна училищна рубрика. За конкретна задача учителят може да променя относителната тежест, ако предварително е съобщил критериите и това е съобразено с приетите училищни правила.

V. Нива на постижение

Ниво	Описание	Характеристика	Ориентировъчен процент	Съответстваща оценка
Изключително постижение	Самостоятелно и уверено	Пълно, прецизно и творчески убедително изпълнение; ученикът прилага знанията в нов контекст.	91–100%	6 – Отличен
Високо постижение	Много добро овладяване	Почти пълно изпълнение с малко неточности; добра самостоятелност и ясна художествена идея.	75–90%	5 – Много добър
Средно постижение	Устойчиво базово овладяване	Основните знания и умения са усвоени, но има пропуски или непълноти в изпълнението.	60–74%	4 – Добър
Минимално приемливо постижение	Частично овладяване	Постигнати са минимално необходимите резултати, но с видими пропуски	40–59%	3 – Среден

		и нужда от подкрепа.		
Недостатъчно постижение	Не е достигнат минимумът	Съществена част от очакваните резултати не е постигната.	0–39%	2 – Слаб

Процентните диапазони са предложена точкова скала за конкретни задания/контролни дейности. Когато училищните правила или конкретната форма на оценяване предвиждат друга скала, тя се прилага съгласно действащата нормативна и училищна уредба.

VI. Критерии по етапи и класове

V клас – основи на визуалния език

- Разпознава и използва основни изобразителни средства: линия, форма, цвят, тон, текстура, пространство.
- Прилага основни правила за композиция и организира изображението в плоскостта.
- Работи правилно и безопасно с основни материали и техники.
- Изпълнява задача по зададена тема, като показва личен избор в рамките на поставеното условие.
- Описва с подходящи художествени термини собствена работа и изучавани произведения.

VI клас – усъвършенстване и комбиниране на изразните средства

- Комбинира изобразителни средства и техники за постигане на определено художествено въздействие.
- Прилага знания за форма, обем, пространство, цвят и композиция.
- Разпознава особености на художествени произведения и ги свързва с изучаваното съдържание.
- Развива идея от скица/замисъл до завършена творба.
- Аргументира избора на изразни средства с елементарна художествена терминология.

VII клас – самостоятелна художествена интерпретация

- Прилага по-уверено композиционни принципи и средства за визуална изразност.
- Показва умение за наблюдение, анализ и интерпретация на обекти, явления и произведения на изкуството.
- Използва самостоятелно изучени техники и подбира подходящ материал според задачата.
- Формулира и реализира лична художествена идея.
- Оценява собствената си работа и предлага конкретни начини за подобряване.

VIII клас – систематизиране и разширяване на художествената култура

- Разбира и прилага основни принципи на изобразителното изкуство в различни художествени задачи.
- Свързва художествени средства, жанрове, стилови особености и контекст.
- Изпълнява практически задачи с по-висока степен на самостоятелност.
- Използва подходящо традиционни и, когато е предвидено, дигитални средства.
- Аргументира художествени решения и участва в обсъждане на произведения.

IX клас – анализ, интерпретация и авторско решение

- Анализира художествени произведения чрез композиционни, пластични, цветови и стилови характеристики.
- Прилага знанията в задачи с по-отворен характер и избира самостоятелно средства за реализация.
- Показва последователен творчески процес: проучване/идея – скица – реализация – самооценка.
- Разграничава факт, наблюдение и лична интерпретация при анализ на изкуство.
- Формулира аргументирана позиция за собствената си творческа работа.

X клас – интегрирани художествени компетентности

- Интерпретира визуална информация и художествени произведения в исторически, културен и съвременен контекст.
- Избира целенасочено художествени средства, техника и композиционно решение според идеята.
- Създава завършен художествен продукт с ясно визуално послание.
- Показва критическо и творческо мислене при анализ и обсъждане на изкуство.
- Работи самостоятелно по проектна/творческа задача и представя процеса и резултата.

VII. Прилагане на критериите според вида на оценяването

Практическа художествена задача

- Оценяват се идея, композиция, изобразителни умения, техника, изразност, самостоятелност и завършеност.
- Не се санкционира личният стил, когато той е съвместим с поставената задача.
- Оценяването се извършва по предварително обявена рубрика.

Теоретична/писмена работа

- Оценяват се знанията, разбирането, употребата на терминология, анализът и аргументацията.
- При задачи с конкретен брой точки оценката се формира по предварително определени критерии за точкуване.

Устно представяне/анализ

- Оценяват се точност на съдържанието, употреба на художествени понятия, логика на изложението, аргументация и способност за интерпретация.

Проект

- Оценяват се процесът, проучването, развитието на идеята, самостоятелността, качеството на крайния продукт и рефлексията върху резултата.

VIII. Практическа задача – 100 точки

Критерий	Отлично	Добро	Приемливо	Недостатъчно
Композиция – 20	18–20 т.: ясна, балансирана и	14–17 т.: добра	10–13 т.: частично	0–9 т.: липсва цялостна

т.	целенасочена	организация с малки слабости	организирана	организация
Техника и изобразителни умения – 25 т.	23–25 т.: уверено и прецизно изпълнение	18–22 т.: добро владение	13–17 т.: частично овладяване	0–12 т.: сериозни затруднения
Идея и творческа интерпретация – 20 т.	18–20 т.: самостоятелна и убедителна идея	14–17 т.: добра лична интерпретация	10–13 т.: ограничена самостоятелност	0–9 т.: липсва или не е развита идея
Съответствие със задачата и изразност – 20 т.	18–20 т.: напълно съответства и има ясно послание	14–17 т.: основно съответства	10–13 т.: частично съответства	0–9 т.: задачата не е постигната
Процес, самостоятелност и представяне – 15 т.	14–15 т.: самостоятелно, последователно, завършено	11–13 т.: малко насочване	8–10 т.: нужда от подкрепа	0–7 т.: незавършен/несамостоятелен процес

IX. Критерии за формиране на срочна и годишна оценка

Срочната и годишната оценка се формират съгласно действащата Наредба № 11 и приетите училищни правила. При обобщаване на текущите резултати учителят следва да отчита разнообразни доказателства за постиженията на ученика: практически задачи, писмени/устни дейности, проекти, портфолио, анализи и други допустими форми. Не се препоръчва механично осредняване на всички оценки, когато нормативната уредба изисква цялостна преценка на резултатите и постигането на очакваните резултати.

X. Правила за прозрачност и обратна връзка

- Критериите за конкретната задача се съобщават на учениците преди или в началото на изпълнението.
- При практическа работа учителят може да предостави кратка рубрика или чеклист.
- След оценяване ученикът получава обратна връзка поне по един критерий, който е постигнат, и един, който може да подобри.
- При самооценяване и взаимно оценяване се използват същите критерии, като учителят запазва отговорността за поставянето на оценката.
- При ученици със специални образователни потребности критериите и начинът на представяне/изпълнение се прилагат съобразно индивидуалните образователни потребности и нормативно допустимите адаптации.

XI. Карта за оценяване на практическа работа

Критерий	Макс. точки	Получени точки	Кратка обратна връзка
Композиция	20		
Техника и изобразителни умения	25		
Идея и творческа интерпретация	20		
Съответствие със задачата и изразност	20		
Процес, самостоятелност и представяне	15		
Общо	100		

Ученик: _____ Клас: _____ Дата: _____

Тема/задача: _____

Крайна оценка: _____ Учител: _____

XII. Източници и нормативни справки

- Министерство на образованието и науката – Учебни програми за общообразователна подготовка: V–X клас.
- МОН – Наредба № 11 от 01.09.2016 г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците и последващите ѝ изменения и допълнения.
- МОН – Наредба № 5 от 30.11.2015 г. за общообразователната подготовка.
- МОН – Наредба № 10 от 01.09.2016 г. за организация на дейностите в училищното образование.